

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
COMPLETUL COMPETENT SĂ JUDECE RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII

Decizie nr. 3/2015 din 19.01.2015

Dosar nr. 12/2014

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 150 din 02/03/2015

Ionuț Mihai Matei - vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului
Corina Michaela Jijiie - președintele Secției penale
Lavinia Curelea - președintele Secției I civile
Roxana Popa - președintele delegat al Secției a II-a civile
Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Rodica Aida Popa - judecător la Secția penală
Luciana Mera - judecător la Secția penală
Ștefan Pistol - judecător la Secția penală
Silvia Cerbu - judecător la Secția penală
Maricela Cobzariu - judecător la Secția penală
Ana Maria Dascălu - judecător la Secția penală
Ioana Alina Ilie - judecător la Secția penală
Ilie Iulian Dragomir - judecător la Secția penală
Săndel Lucian Macavei - judecător la Secția penală
Mariana Ghena - judecător la Secția penală, judecător-raportor
Lumița Livia Zglimbea - judecător la Secția penală
Ioana Bogdan - judecător la Secția penală
Simona Daniela Encean - judecător la Secția penală
Aurel Gheorghe Ilie - judecător la Secția penală
Elena Floarea - judecător la Secția I civilă
Mihaela Tăbărcă - judecător la Secția I civilă
Marioara Isailă - judecător la Secția a II-a civilă
Marian Budă - judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Sîrbu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Gheorghita Luțac - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul competent să judece recursul în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 12/2014 este legal constituit conform dispozițiilor art. 473 alin. (1) din Codul de procedură penală și conform art. 27² alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de către vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Ionuț Mihai Matei.

La ședința de judecată participă doamna Marinela Mincă, procuror-șef al Biroului de reprezentare, Serviciul judiciar penal, Secția juridică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă domnul Florin Nicușor Mihalache, magistrat-asistent în cadrul Secției penale, conform art. 27³ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție privind interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 431 alin. (1) din Codul de procedură penală privind admiterea în principiu a contestației în anulare referitor la participarea procurorului la desfășurarea acestei proceduri.

Reprezentantul procurorului general, doamna procuror-șef Marinela Mincă, a precizat că recursul în interesul legii

declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție privind interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 431 alin. (1) din Codul de procedură penală îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 471 alin. (3) și art. 472 din Codul de procedură penală și a solicitat admiterea recursului în interesul legii și pronunțarea unei decizii prin care să se asigure interpretarea și aplicarea unitară a legii.

Punctul de vedere al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este în sensul că admisibilitatea în principiu a contestației în anulare se examinează în cameră de consiliu, fără citarea părților și cu participarea procurorului.

Președintele completului, domnul judecător Ionuț Mihai Matei, constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

1. Problema de drept care a generat practica neunitară

Prin recursul în interesul legii formulat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție s-a arătat că în practica judiciară națională nu există un punct de vedere unitar cu privire la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 431 alin. (1) din Codul de procedură penală privind admiterea în principiu a contestației în anulare referitor la participarea procurorului la desfășurarea acestei proceduri.

2. Examenul jurisprudențial

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a învederat că, în urma verificării jurisprudenței la nivel național referitor la aplicarea unitară a dispozițiilor art. 431 alin. (1) din Codul de procedură penală, privind participarea procurorului la desfășurarea acestei proceduri, s-au evidențiat trei orientări, conturând astfel caracterul neunitar al practicii judiciare sub acest aspect.

3. Soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești

3.1. Într-o primă orientare a practicii, unele instanțe au examinat admisibilitatea în principiu a contestației în anulare în ședință publică, cu sau fără citarea părților și cu participarea procurorului.

3.2. Într-o a doua orientare a practicii, alte instanțe au analizat admisibilitatea în principiu a contestației în anulare în camera de consiliu, cu sau fără citarea părților și fără participarea procurorului.

3.3. În fine, într-o a treia orientare a practicii, alte instanțe au examinat admisibilitatea în principiu a contestației în anulare în camera de consiliu, cu sau fără citarea părților, dar cu participarea procurorului.

4. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este în sensul orientării jurisprudențiale potrivit căreia admisibilitatea în principiu a contestației în anulare se examinează în cameră de consiliu, fără citarea părților și cu participarea procurorului.

5. Raportul asupra recursului în interesul legii

Judecătorul-raportor, prin raportul întocmit în cauză privind sesizarea referitoare la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 431 alin. (1) din Codul de procedură penală, a constatat că recursul în interesul legii este admisibil și a opinat că judecata admisibilității în principiu a contestației în anulare se face în cameră de consiliu, fără citarea părților, cu participarea procurorului.

În esență, judecătorul-raportor a arătat că dispozițiile art. 431 din Codul de procedură penală reglementează etapa admiterii în principiu a contestației în anulare, stabilind în primul alineat procedura de urmat, prin mențiuni exprese privind natura ședinței de judecată (camera de consiliu) și citarea părților (fără citare), iar în al doilea alineat obiectul examinării admisibilității în principiu, respectiv verificarea îndeplinirii cumulative a următoarelor condiții: cererea de contestație a fost introdusă în termenul legal; motivul invocat este unul dintre cele prevăzute la art. 426; în sprijinul contestației s-au depus ori s-au invocat dovezi care sunt la dosar.

Cu toate că nu există o dispoziție expresă privind participarea procurorului la examinarea admisibilității în principiu a

contestației în anulare, dispozițiile art. 431 alin. (1) din Codul de procedură penală trebuie interpretate în sensul că judecarea admisibilității în principiu a contestației în anulare se face în camera de consiliu, fără citarea părților, cu participarea procurorului, deoarece atunci când legiuitorul a avut în vedere neparticiparea procurorului, a prevăzut în mod expres acest aspect.

6. Înalta Curte de Casație și Justiție, examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorul-raportor și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

Înalta Curte de Casație și Justiție a fost legal sesizată, fiind îndeplinite cerințele impuse de dispozițiile art. 471 din Codul de procedură penală, referitoare la titularul sesizării și la depunerea hotărârilor definitive ce atestă existența unei jurisprudențe neunitare relativ la problema de drept ce se cere a fi interpretată.

Practica neunitară ce formează obiectul recursului în interesul legii a fost generată de interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 431 alin. (1) din Codul de procedură penală, în practica instanțelor de judecată fiind conturate trei orientări:

Într-o primă orientare, instanțele au examinat admisibilitatea în principiu a contestației în anulare în ședință publică, cu sau fără citarea părților și cu participarea procurorului.

Într-o a doua orientare, instanțele au analizat admisibilitatea în principiu a contestației în anulare în camera de consiliu, cu sau fără citarea părților și fără participarea procurorului.

Într-o a treia orientare, instanțele au examinat admisibilitatea în principiu a contestației în anulare în camera de consiliu, cu sau fără citarea părților, dar cu participarea procurorului.

În privința dispozițiilor legale supuse interpretării și aplicării unitare, Înalta Curte constată că art. 431 din Codul de procedură penală reglementează procedura admiterii în principiu a contestației în anulare:

"(1) Instanța examinează admisibilitatea în principiu, în camera de consiliu, fără citarea părților.

(2) Instanța, constatând că cererea de contestație în anulare este făcută în termenul prevăzut de lege, că motivul pe care se sprijină contestația este dintre cele prevăzute la art. 426 și că în sprijinul contestației se depun ori se invocă dovezi care sunt la dosar, admite în principiu contestația și dispune citarea părților interesate."

Așa cum se poate observa, stabilind procedura de urmat și obiectul examinării admisibilității în principiu, legiuitorul nu a prevăzut în mod expres participarea procurorului în această procedură prealabilă judecării în fond a contestației în anulare.

Înalta Curte reține pe de o parte faptul că dispozițiile art. 363 alin. (1) din Codul de procedură penală, care consacră obligativitatea prezenței procurorului la judecată, instituie o regulă cu caracter general, incidentă ori de câte ori este vorba despre o activitate procesuală de judecată, inclusiv în materia căilor extraordinare de atac, în lipsa unei dispoziții exprese contrare.

Admiterea în principiu a contestației în anulare presupune ca instanța să verifice, între altele, dacă motivele concrete invocate în susținerea căii extraordinare declarate se încadrează în cazurile expres și limitativ prevăzute în art. 426 din Codul de procedură penală, în condițiile în care reglementarea actuală a acestora este diferită de cea prevăzută în Codul de procedură penală din 1968, prin preluarea unora dintre cazurile de casare regăsite anterior în materia recursului.

În sprijinul argumentelor invocate sunt și dispozițiile art. 427 alin. (1) din Codul de procedură penală, potrivit cărora contestația în anulare poate fi făcută de oricare dintre părți, de partea vătămată sau de către procuror. Totodată, prin art. 426 din Codul de procedură penală au fost introduse cazuri noi pentru care poate fi promovată contestația în anulare, cu titlu de exemplu fiind cazurile prevăzute la lit. c), dacă hotărârea a fost pronunțată de alt complet decât cel care a luat parte la dezbaterile pe fond a procesului, lit. d), dacă instanța nu a fost compusă potrivit legii ori a existat un caz de incompatibilitate, sau cel de la lit. e), când judecata a avut loc fără participarea procurorului sau a inculpatului, când aceasta era obligatorie, potrivit legii.

Pe de altă parte, pentru participarea procurorului în această procedură pledează și dispozițiile art. 430 din Codul de procedură penală referitoare la suspendarea executării hotărârii atacate, măsură care poate fi dispusă de instanța sesizată "luând concluziile procurorului". Din examinarea acestei dispoziții legale rezultă că instanța decide asupra suspendării executării hotărârii fie mai înainte, fie cel mai târziu odată cu admisibilitatea în principiu a contestației în

anulare, iar aspectele analizate sunt similare, dacă nu chiar identice cu cele verificate pentru admisibilitatea în principiu.

Or, în lipsa unei dispoziții exprese contrare, luarea concluziilor procurorului presupune exprimarea punctului său de vedere în condiții de oralitate, iar acest fapt nu poate avea loc decât prin participarea sa la o ședință de judecată.

Concluzia neparticipării procurorului în procedura admiterii în principiu a contestației în anulare, dedusă din absența unei prevederi legale în acest sens, este infirmată de faptul că, dacă legiuitorul ar fi dorit o asemenea ipoteză, ar fi reglementat-o în mod expres, așa cum a făcut de pildă în cuprinsul art. 341 alin. (5) din Codul de procedură penală.

În acest context, nu este lipsit de relevanță faptul că dispoziția legală sus-amintită a format obiectul analizei Curții Constituționale, care, prin Decizia nr. 599 din 21 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 886 din 5 decembrie 2014, a constatat că soluția legislativă potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra plângerii "fără participarea petentului, a procurorului și a intimaților" este neconstituțională.

Potrivit art. 29 raportat la art. 30 lit. b) din Codul de procedură penală, procurorul este participant în procesul penal, iar drepturile și obligațiile procesuale ale acestuia sunt exercitate în vederea verificării legalității aplicării dispozițiilor legale.

În fine, Înalta Curte constată că nici în reglementarea anterioară a contestației în anulare (a se vedea art. 391 din Codul de procedură penală din 1968) nu a existat o prevedere legală expresă privind participarea procurorului la examinarea admisibilității în principiu a contestației în anulare, însă jurisprudența în această materie, inclusiv a instanței supreme, a fost în sensul participării procurorului atât la judecarea admisibilității în principiu, cât și la judecarea pe fond a contestației în anulare.

Or, în lipsa unei modificări a dispozițiilor legale relevante, nu există nicio rațiune pentru schimbarea jurisprudenței în materie, având în vedere caracterul acesteia de componentă a conceptului autonom de lege, astfel cum a fost configurat în practica instanței europene de contencios al drepturilor omului.

În considerarea celor expuse, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 431 alin. (1) din Codul de procedură penală, Completul pentru judecarea recursului în interesul legii va admite recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și va stabili că admisibilitatea în principiu a contestației în anulare se examinează în cameră de consiliu, fără citarea părților, cu participarea procurorului.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 431 alin. (1) din Codul de procedură penală stabilește că: Admisibilitatea în principiu a contestației în anulare se examinează în cameră de consiliu, fără citarea părților, cu participarea procurorului.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 474 alin. (4) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 19 ianuarie 2015.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,
judecător IONUȚ MIHAI MATEI

Magistrat-asistent,
Florin Nicușor Mihalache